Reisverslag

Schotland

en

Orkney Eilanden

Periode: 10 t/m 20 juni 2018

Georganiseerd door de KNNV

De folder van de KNNV-reis nummer A8 kondigde de reis als volgt aan:

Eens in je leven wil je toch een keer die grote kliffen met duizenden broedende zeevogels zien. En als je die al eens zag, misschien nog wel een tweede keer. Papegaaiduikers en Zeekoeten vlak voor je neus. Hartstikke tam. Noorse Stormvogels, Grote en Kleine Jagers, Jan van Genten vliegen je om de oren. Voor vogelaars is een bezoek aan Schotland een enorme ervaring. We gaan ook allerlei vogels, die we als grijswitte vogel van de winter kennen, in kleurig zomerkleed zien: de Parel-, Roodkeel- en Kuifduiker, Grauwe Franjepoot, Zwarte Zeekoet, Middelste Zaagbek, Sneeuwgors. Maar ook echte specials zoals de Auerhoen, Korhoen, Schots- en Alpensneeuwhoen en de Steenarend staan op de verlanglijst.

Zo'n reis wil je dus meemaken.
Dat vonden er kennelijk meer. De gehele groep bestond uit 15 personen, 9 dames, Aleid, Antje, Dorothé, Elly, Els, George, Miriam en Renée, en 7 heren, Ad, Dirk (chauffeur en 2e reisleider), Gerrit, Han, Jan, Ruud en Wim (chauffeur en 1e reisleider).

Voor een beeld van de afgelegde afstanden de reis op een kaart.

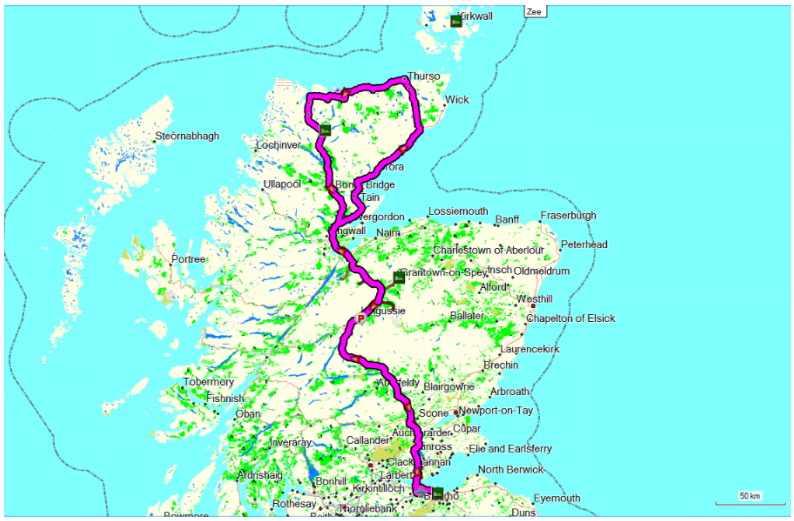

De Orkney Eilanden met de hoofdstad Kirkwall geheel in het noorden.

Hotels
In de volgende hotels hebben we overnacht.

10 – 11 juni
Hotel Salisbury Green, Edinburgh
http://salisbury-green-hotel.edinburgh-hotel.org/en/

11 – 15 juni
Grant Arms Hotel, Grantown on Spey
https://www.grantarmshotel.com/

15 – 19 juni
Hotel the Shore, Kirkwall

https://www/theshore.co.uk/

19 – 20 juni
Hotel Altnaharra. Altnaharra

http://altnaharra.com/

Het verslag
Hieronder een compilatie van de persoonlijke dagverslagen van een aantal deelnemers, aangevuld met hun foto's, of soms met foto's van anderen. Het is gemaakt als naslagwerk of herinnering voor de deelnemers, maar het kan met enige goede wil ook als reisgids gebruikt worden. Ter lering ende vermaak.

Zondag 10 juni 2018 (Wim)
De dag van vertrek. Het gezelschap van 15 personen onder leiding van Wim Haver en Dirk Maas verzamelde zich keurig op tijd, 9.15 uur bij de balie van het vertrek van ons KLM toestel naar Edinburgh. Het inchecken was even wennen, alles is geautomatiseerd, zelfs de incheck van je koffer. Je mag maar een stuk bagage meegeven in het ruim, maar Wim kreeg zijn twee tassen toch mee.
Na de douane was er nog tijd voor koffie en we zaten op tijd in het vliegtuig.
Die zou om 12.30 uur vertrekken maar het werd 13.00 uur. In Edinburgh was het ook 13.00 uur toen we aankwamen door het uur tijdsverschil, dat scheelde weer. Het was stralend en zelfs warm weer,

de warmste dag van de reis. Op de luchthaven was het drukker dan verwacht, maar de bagage kwam op tijd. Nu de busjes vinden, bij de Coaches op perron 1. Maar waar is dat? Dat was even zoeken en bellen met de maatschappij. De busjes stonden er niet, maar wel een grote bus, een coach dus. Hiermee werden onze chauffeurs Wim en Dirk naar het verhuurkantoor gereden. Omdat ze verwachtten dat zij dan de busjes zouden rijden om de passagiers op te halen lieten ze de bagage achter. Jammer dat Wim daar zijn paspoort in had zitten want dat bleek echt nodig om een besproken busje mee te kunnen krijgen. Gelukkig kwamen alle passagiers onverwacht binnen bij het verhuurkantoor waarmee dit probleem was opgelost. En konden we na 1,5 uur afreizen naar ons hotel in Edinburgh.
Even wennen met links rijden maar dat ging goed. Het Hotel Salisbury Green bleek een kasteeltje op een complex voor conferenties. Hier bleek dat het aantal dubbelkamers met gescheiden bedden te weinig was voor onze wensen. Dus moesten twee duo's zonder relatie toch in een dubbelbed. Het was niet anders.
Door alle vertragingen konden we pas na 16.00 uur vertrekken, terwijl Wim al om 15.30 uur een gids had besteld in het centrum voor een excursie naar het kasteel van Edinburgh. Hij had op tijd gemeld bij het gidsenbureau dat we dit tijdstip niet zouden halen, maar een later tijdstip bleek niet meer mogelijk. Wel voor de volgende dag maar dat was niet inpasbaar in het reisschema.
Daarom leidden Dirk en Wim de groep door een prachtig stadspark aan de voet van een onbewoonde berg in oost Edinburgh naar het centrum. Het park was prachtig en had veel mooie planten in bloei, waar de helft van de groep veel interesse in had. Het tempo lag laag, maar het was relaxed. We kwamen aan in het oostelijk deel van de Royal Mile, de centrale hoofdstraat van Edinburgh met allerlei monumenten. Met aan beide uiteinden een superfraai kasteel. Daar hadden we geen tijd voor.
Wel voor een eerste biertje of ander drankje op een soort terras naast de hoofdstraat. Hier raakten we twee achterblijvers al tijdelijk kwijt maar met de mobieltjes bij de hand kwam het goed. In het centrum gingen we geld wisselen, wat wel wat tijd kostte met 12 personen op één pinautomaat. Het was een prachtig centrum met nog een mooie kathedraal. Hier zou je nog eens willen terugkomen.
We gingen eten in restaurant Howies in Victoriastreet. Dit bleek een van de beroemde straten van de stad te zijn, gebouwd in een steil dal. Het restaurant lag aan de straat en op vier hoog was er een volgende stratenlaag met weer vier hoog gebouwen erop, totaal dus 8 hoog met twee straatlagen. En bijzondere ervaring. Het restaurant was erg druk, een goed teken. En het diner was dan ook voortreffelijk. Om 22.30 uur liepen we in de schemering weer naar ons hotel, we waren wel toe aan ons bed.

Maandag 11 juni 2018 (Els)
Weersverwachting: bewolking met wat spatjes, wind NO 3, temp. ca. 21°. Dat viel dus niet echt tegen.
Wim en Dirk kregen ons stipt om 9 uur in de busjes. Op weg naar de grootste broedkolonie ter wereld op één rotseiland van de Jan-van-Gent. In North Berwick regende het, een grote teleurstelling want de 107 meter hoge Bass Rock was onzichtbaar. Met goede hoop op een opklaring deden we eerst de boodschappen. Het gekozen brood was groot, rond en zeer stevig. Bij wijze van uitzondering wilde de verkoper het wel voor ons snijden, heel aardig want het bleek een heel karwei om het brood in dikke plakken te zagen.
Buiten goot het nog steeds en Wims voorstel om hier de 'koffie mét' te gebruiken stuitte niet op tegenstand.
Half elf tuurden we bij het Scottish Seabird Centre naar de vage contouren van Bass Rock, een z.g. vulkanische plug uit het Carboon, voornamelijk bestaand uit fonoliet, een vulkanisch stollingsgesteente. De gigantische broedkolonie van 140.000 Jan-van-Genten Morus bassanus, genoemd naar dit rotseiland, doet de zwarte rots wit uitslaan. Via camcorders was de kolonie goed te bekijken in het basement van het centrum. In de 19e eeuw werd deze z.g. Solan goose met graagte gegeten, prijs op de markt in Edinburgh: 2 shillings and fourpence. (Een oude naam is Sula bassana,

vandaar misschien Solan). We scoorden o.a. 20 Jantjes, 5 alken, 1 zeekoet, huiszwaluwen, mus, eider, rouwkwik, aalscholver en visdief. Ook een Noordse stern, maar die was van steen. Kok-, storm-, zilver-kleine- en grote mantelmeeuw werden genoteerd. Het was eb en een groepje schoolkinderen in fleurige hesjes zocht ijverig tussen de stenen naar allerlei beestjes.
Bij Duncrieve lunchten we in het veld, het was even zoeken voordat Wim een plek naar zijn hart vond maar toen hadden we wel een mooi uitzicht. Alle drie de grote broden gingen schoon op! We strekten de benen en bekeken een pol Roomse Kervel.
De rit ging richting Perth en onderweg stapten we uit bij River Garry. Een paar durfallen kropen onder het prikkeldraad door en glibberden over de erg steile helling naar beneden. Een heel mooi keienstrandje met een grote gele kwik was hun beloning. De achterblijvers bewonderden het bosbingelkruid en de Franse aardkastanje.

Het was inmiddels al tegen vijven maar waar bleef nou de topic of the day? Een stop bij Newton Moore leverde een prachtig panorama op van een zilveren rivier die door het landschap kronkelde. Dat wel, maar daar kwamen we niet voor. We tuurden fanatiek door de telescopen en zagen heide, struikjes en nog meer heide. Renée redde de dag. Ze tuurde door haar telescoop en mompelde: ooh, ik denk dat ik een sneeuwhoen zie. Het was moeilijk te onderscheiden en Renée mag wel Arendsoog genoemd worden. Bingo, we hebben het Schots sneeuwhoen in the pocket! Voor een aantal was dit een eerste waarneming, ook voor Wim die er een (klein) vreugdedansje aan wijdde.
Tevreden reden we naar ons hotel in Grantown on Spey. Onderweg werden o.a. een velduil gezien, geelgors, rietgors en wulp

Dinsdag 12 juni 2018 (Dorothé)
De dag start bewolkt en vrijwel windstil, wat al snel overgaat in zonnig weer met weinig wind, een prachtige eerste dag in de Highlands.
Vóór het ontbijt wandelen 11 personen door het bos naar River Spey, een stromende rivier met blootliggende stenen, vrij laag water dus. We zien er vrijwel direct enkele Waterspreeuwen, een vrouw Brilduiker met jongen en enkele Grote Gele Kwikstaarten. Een goed begin! Op de terugweg

hebben we staan kijken naar man en vrouw Goudvink die zich te goed deden aan Iepenzaden en de capriolen van een rode eekhoorn.
Na een indrukwekkend full English breakfast vertrekken we met de auto's naar onze eerste bestemming "Castle Roy", de ruïne van een fort uit de dertiende eeuw in een extensief boerenlandschap met Boeren- en Huiszwaluw, Huismus, Putter, Rouwkwikstaart. We zien er ook Muurpeper, Echt Walstro en Kruisblad Walstro.
Al snel reden we via lokale (bos)wegen door naar Loch Garten Osprey Centre. De Visarend is niet op het nest te zien en op/rond het Loch is het erg leeg en saai waardoor de wandeling rond het meer wordt afgelast. Opmerkelijk voor mij is nog wel een Oeverloper op een dode boom in het bos, zo'n 50 m van het meer. Deze vogel ken ik alleen van drassige randjes langs water.
Avielochan is onze volgende bestemming: een meertje voor de helft omgeven door riet en bosplantsoenachtige begroeiing bij een huis met Birdfeeders waarop we Sijsjes hebben gezien. Daar tegenover in het water tussen het riet is mooi te zien hoe een man Kuifduiker visjes brengt bij zijn vrouw en de kuikens op haar rug. Verder zien we o.a. Dodaars met jongen en een Sperwer met prooi. Een mooie waarneming is ook de vlinder Vals bruin blauwtje die in Nederland niet voorkomt. Na bijna twee uur vertrekken we uit een erg leuk gebiedje.

Kuifduiker

Vals bruin blauwtje

Op weg naar onze lunchplek zijn we gestopt bij een Rode Patrijs met haar 7 kuikens in een schapenwei.

Rode patrijs met kuikens

Bij Dalmigavie hebben we geluncht aan River Findhorn, een stromend riviertje met grindoevers (laag water) en weide en heuvels op de achtergrond. Hier hebben we o.a. genoten van een Schotse Sneeuwhoen met al wat grotere pullen, 3 Rode Wouwen in de lucht, baltsende Visdiefjes; weidevogels als Kievit, Wulp en Scholekster. Hier groeit ook Trekrus.

Lunchplek bij Dalmigavie aan River Findhorn

We vervolgen onze route langs River Findhorn en passeren een groep van meer dan 20 Edelherten. Aangekomen bij Coignafearn Estate ten ZW van Tomatin, vanwaar wandelen 6 personen naar de top van Carn Easgain Mor. De anderen blijven achter op de helling van het glooiende landschap met hei schrale graslanden waar Grote Wolfsklauw, Rozenkransje, Vetblad, Pilzegge en Blauwe Zegge worden gevonden en Waterdrieblad bij de natte plekken. Er vliegt ook een Hooibeestje. Het is een prachtige namiddag met dalende Graspiepers, 2 Sneeuwhazen op korte afstand, groepen herkauwende edelherten op de grashellingen van tegenoverliggende heuvels met een bok boven op de kim staand. Onderweg naar het hotel stoppen we nog even langs Carn na h-Innseag (langs de Findhornrivier op de weg U2836) bij “veel gele bloemen” die een behoorlijke enclave van Gele Maskerbloem (exoot) blijkt te zijn. Maar daar staan in de greppel langs de weg ook Echte Koekoeksbloem en onze eerste Breedbladige Moerasorchis bij.
Na een goed verzorgd diner, wordt een begin gemaakt met de waarnemingen uit te wisselen om daarna naar de bibliotheek van het hotel te gaan, waar een film over roofvogels in het Verenigd Koninkrijk wordt aangeboden.

Woensdag 13 juni 2018 (Ad)
Om 6.30 uur startte de ochtendwandeling en gingen we vanuit Grantown-on-Spey noordwestelijk over de A393 richting Ferness. Na ongeveer 10 km, ter hoogte van Loch Mhic Leoid, parkeerden we onze auto’s langs Old Military Road.

Langs de oude militaire weg in het hart van het Cairngorms National Park.

Deze beroemde weg, met een lengte van een kleine 100km, doorsnijdt Gairngorms National Park. Godsdiensttwisten tussen katholieken en protestantse vorstenhuizen (Jacobijnen), waren de aanleiding voor het aanleggen van deze weg. Quius regio, eius religio, wiens gebied, diens gebed. Afijn, direct na het uitstappen zagen wij een aantal Korhoenders bij een verlaten boerderij, een enclave tussen heide en veen. Opgetogen van zoveel geluk, op weg over een klein riviertje met de mooie naam Anaboard Burn.

Helaas, Korhoenders waren weggevlogen.

Gedurende de dag, die prachtig begon, tekenden zich onstabiele wolkenpartijen af over eindeloze heide- en veenlandschappen. Kleine agrarische ontginningen lagen als postzegels in het ruige landschap. Veel vogelsoorten profiteren daarvan, hoe meer gradiënten, hoe meer diversiteit. De overweldigende verlatenheid, de zingende vogels en aangenaam gezelschap zal ik niet licht vergeten. Vandaag gingen we kennismaken met een ander aspect van de Schotse hooglanden, het grillig klimaat.

Na het ontbijt op weg naar RSPB Loch Ruthven, voor natuurliefhebbers een eldorado. Het weer was steeds grijzer aan het worden, maar gelukkig nog droog. Het lochwater is voedselarm tot matig voedselrijk en de brede oevers zijn begroeid met planten uit de oeverkruidklasse, omzoomd door natuurlijk berkenbos rijk aan epifytische korstmossen. Voor de Waterlobelia waren we duidelijk te vroeg, oeverkruid hebben we in allerlei stadia aangetroffen. Parelduikers, Wilde eenden, Kuifeenden, Kokmeeuwen en last but not least Roodkeelduikers en Visarenden.

Opgetogen gingen we op weg naar de Ben Macui, de op één na hoogste berg van Groot Brittanië 1 309 m, via Carrbridge Inverness-shire, bekend om een oude brug over de Dulnain. Onderweg spotten we een Rode Patrijs met kuikens en via Loch Morlich gaat de route verder omhoog. Het weer wordt guur en grijs, en de wind maakt het ook niet aangenamer. Maar ja, als je Sneeuwgorzen wilt zien moet je omhoog, weer of geen weer. Op de flanken naar Ben Macdui, de op een na hoogste berg van de U.K., zien we prachtige panorama's. En wie ervan houdt, zware grijze luchten met een afwisseling van lichter grijs.

Gairgorm Mountains met plutonisch graniet en Ben Macdui op de achtergrond.

Helaas hebben we geen sneeuwgorzen gezien, wel een vegetatie met veel soorten die we in Nederland niet kennen of zelden zien, o.a. Bergframboos, Zweedse kornoelje enz. Terug naar Gairgorm Mountain visitecentrum voor een heerlijk warme koffie of thee. Het was een leerzame dag en ondanks dat het zomertijd was toch nog veel te kort!

Donderdag 14 juni 2018 (Renée)
Voor het ontbijt wordt weer een vroege ochtendexcursie gehouden.
Om 6.30 uur wandelen we via het bos naar de River Spey.
We zien de waterspreeuw, middelste zaagbek, oeverloper, wilde eend met jongen, brilduiker en grote gele kwikstaart. Dezelfde als dinsdag? Er staat een flinke wind, kracht 6. De lucht is deels blauw.

Langs de rivier The Spey

Om 8 uur gaan we ontbijten. We zingen voor Els, zij is vandaag jarig. Wim heeft een taart gekocht voor onderweg bij de koffie.
Rond 9 uur vertrekken we. Antje gaat vandaag niet mee, ze wil een autoloze dag houden en gaat de omgeving van Grantown-on-Spey verkennen.
We gaan op weg naar de Insh Marches, wetlands in de buurt van Kingussie.

Bij een ruïne stoppen we. Het blijkt een ruïne te zijn van een 18e-eeuwse kazerne, Ruthven Barracks geheten.
Het regent inmiddels. Er wordt besloten eerst te gaan tanken. Miriam en Ruud stappen uit om de ruïne te gaan bezichtigen.

Na het tanken halen we hen weer op en parkeren iets verder op een parkeerplaats waar de vogelhutten zijn met zicht op de Insh Marches.
We bezoeken de drie hutten. De grootste hut heeft over de hele breedte ramen van het plafond tot de vloer. We zien hier een grote bonte specht op een voedersilo vlak voor de hut.
Ook vink, watersnip, staartmees, koolmees, heggenmus, zwartkop, wintertaling, brilduiker, merel, roodborst, blauwe reiger, zwarte kraai en grauwe vliegenvanger worden waargenomen. Ook een paar konijnen een reebok worden gezien.

Nadat we de lunch hebben gebruikt in de grote hut vertrekken we naar Loch Lochindorb waar we de parelduiker hopen te zien. We komen hier rond 15 uur aan. Het is een groot meer met de ruïne Lochindorb Castle op een eiland middenin het meer.
Het is hier een verlaten, mooi landschap. Er zijn golven op het water door de forse wind.
We zien kokmeeuw, kievit en scholekster en grauwe gans, maar geen parelduiker.
Wel staan er borden waar de parelduiker op staat met informatie over deze vogel. Als we terugrijden zien we een auto staan en Wim vraagt aan de chauffeur wat hij ziet.
Een parelduiker met jongen zit op het water, bijna aan de overkant van het meer. Dankzij deze informatie en met de telescoop kunnen we ze zien.
Daarna rijden we terug naar het hotel en zijn er tegen 17 uur. We hebben nu nog wat tijd voor we om 19 uur gaan eten. Na ons driegangendiner gaan we lijsten in de bibliotheek. Sommigen maken nog een avondwandelingetje.
De koffers moeten worden gepakt, want morgen vertrekken we uit het Grant Arms Hotel waar wij dan vier nachten zijn geweest.
Het is morgen een flinke reisdag naar de Orkney eilanden.

Vrijdag 15 juni 2018 (Ruud)
Deze dag reizen we met de bussen verder naar Orkney. Bij Thurso nemen we het veer naar Stromnes op Mainland Orkney. Het is buiig en winderig. Bij Invernes gaan we van de route af, richting Fort George en stoppen in het dorp Ardersier voor koffie en rust en zien uit op een slikkige kust, tegen de wind in. Er is weinig vogelleven hier. Gelukkig wordt een IJseend gespot. Op de tegenoverliggende oever bevindt zich Chanonry Point, een goede observatiepost voor zeezoogdieren, m.n. dolfijnen. We zien een club spotters staan, maar van hier af geen zeezoogdier. Maar het is ook geen inkomend tij.
Weer op weg gaat het regenen. Een ongeplande stop (om een “dipje” te verdrijven?) doet ons in een bos belanden, met aangelegde paden langs vijvertjes. Hier een weelderige begroeiing met o.a. grote varens: dubbelloof en ook stippelvaren, verder knikkend nagelkruid en bospaardestaart.
De zon schijnt af en toe en het heuvelachtige landschap van deze kust, nu eens open en dan weer intiem, wordt bewonderd. We stoppen in Helmsdale voor de lunch. Hier grote aantallen Drieteenmeeuwen in de haven, rustend en veeronderhoud plegend. Wat verder rijdend wordt de kust verlaten en we gaan op Thurso aan. Na de inkopen rijden we naar Dunnet Head op het naastliggende schiereiland dat eindigt in kliffen. Het waait er hard; het veldje vol met wuivend wollegras levert een mooi beeld op. De overige “bloeiende” planten lijken, door de voorafgegane

storm, wel gedecapiteerd. Maar in de luwte van de als overal aanwezige stenen muurtjes vindt ik fraai bloeiende kleine Sterhyacinthen (Scilla verna) die we op Orkney ook tegen gaan komen. Hoewel oudere gegevens melden dat zich hier een grote zeevogelkolonie bevind, zien we tussen de buien door weinig Noordse stormvogels vliegend en op nesten op grotere afstand. Verder wel diverse vogels in scholen op het water.
In Scrabster bij Thurso serveert de Ferry Inn ons binnen 90 minuten een à la carte diner en enkele minuten voor opgegeven sluitingstijd melden we ons voor inchecken voor de ferryboot. De overtocht van ruim vijf kwartier wordt op het dek doorgebracht. We varen met de wind mee en er staat flinke deining. Naast Jan van Genten, Noordse stormvogels, Koeten en Alken en diverse meeuwen zien we regelmatig Grote jagers (die op Hoy broeden) en mogelijk een enkele Grauwe pijlstormvogel.

We varen met een grote bocht om de zeer hoge kliffen van Hoy heen. Mainland blijkt een stuk lager en vlakker, met zachte glooiingen, dan Hoy, met aan de kust kliffen dan wel inhammen met zand-, slik- of keienoevers en lagunes. Op 't eiland wordt vanuit de bus een jagende Blauwe kiekendief gezien.
Rond 21.30 uur arriveren we bij het hotel; na installeren komen we nog samen. De vogellijst van de dag is aardig lang. De Slechtvalk wordt ook genoteerd. Helaas komt het er na deze dag niet meer van om samen te “lijsten”.

Nog even over de Scilla verna: het is wel degelijk een oorspronkelijk wilde plant hier. Het heeft een heel beperkte verspreiding: hier en daar aan Atlantische kusten in GB, Bretagne en de kust van Baskenland. Op deze laatstgenoemde plek zag ik het in bloei in medio april 2015.

Zaterdag 16 juni 2018 (Wim)
Om 6.30 uur verzamelde de groep vroege wandelaars zich bij de busjes. Vanuit Kirkwall zelf lopen, zou te lang duren. We reden naar een baai Bay of Carrness noordelijk van de stad waar Wim hoopte op steltlopers. Maar de kusten hebben weinig slik, vooral veel wiervelden. In de baai lagen allerlei kooien waarin zalm wordt gekweekt. We zagen ze soms uit het water springen. We liepen langs de waterlijn door de baai en vonden een paartje Bontbekplevier, maar geen nest. Die hebben een goede schutkleur. Maar met wat Scholeksters, Wulp en Tureluur en een paar Visdieven was dat de vangst. Het ontbijt was weer prima verzorgd, maar dit keer moest je het warme deel met worstjes en scrambled eggs, als je dat wilde, de avond ervoor bestellen. Wat natuurlijk voedselverspilling

voorkomt. De winkels in Kirkwall waren weer in de buurt van het Hotel en Wim kon er weer een mooie lunch kopen voor de groep.
Om 9.00 uur vertrokken we met mooi weer, half bewolkt, weinig wind en 15 °C, naar Marwicks Head, een kliffenzone aan de westkust. De klif was indrukwekkend, 150 tot 200 meter hoog en hele klim vanaf de kuststrook waar we parkeerden. Maar de uitzichten op de rondvliegende en klifhangende vogels waren spectaculair. De scheervluchten van de Noorse Stormvogels maakten veel indruk. Ook waren we blij met de Papegaaiduikers, maar we kregen ze niet van vlakbij te zien. Ook de geregeld langs scherende Grote Jager was prachtig. Ook waren we blij met de Kleine jagers die zich zo nu en dan lieten zien. Jan van Genten vlogen ook langs maar we hebben geen broedkusten meer kunnen ontdekken. Langs het pad naar boven vlogen 6 Tapuiten. Op 1 na op 20 juni, was dit de enige waarneming.
Het aantal vogels viel ons tegen en dat bleek te kloppen. We kwamen in contact met een Orkneyse vogelmevrouw die de vogels op de kliffen nauwkeurig in kaart bracht en telde. Het aantal was de helft van wat het ooit was, deels door het te koude voorjaar, wat het broeden had vertraagd, maar toch vooral door gebrek aan voedsel in zee. Toch vonden enkelen van de groep dit de mooiste plek. Op de top stond een gedenktoren voor General Kitchener uit de eerste wereldoorlog. Hij was voor de kust van Marwick op een Duitse mijn gelopen en met 750 man aan boord vergaan. Er waren 12 overlevenden. Ook de Engelse mijnenjagers liepen geregeld zelf op een mijn, dus ook op zee verloren honderden hun leven. Goed om even bij stil te staan.
De lunch aan de kuststrook was een genot, ook door de groepen Drieteenmeeuwen die langs de kust bivakkeerden en geregeld werden opgejaagd door Kleine Jagers. Altijd mooi.
De volgende stop was bij een meertjes complex in het binnenland. Het heette de Loonsreserve, maar die hebben we hier niet gezien. Er was een grote vogelhut waar we allemaal in pasten. De Engelse vogelaars vonden het minder geslaagd, want we hadden nog heel wat aan te wijzen en de waar waars waren niet van de lucht. De baltsende watersnippen konden de meesten weer eens horen, in Nederland wordt het erg zeldzaam. Han baalde ervan dat zijn oren dit geluid niet meer oppakten. Ook zagen we hier onze enige Grutto en de eerste Regenwulp. In de meertjes toonden zich allerlei leuke eenden, Wintertaling, Slobeend, Bergeend, Dodaars, onze eerste Meerkoet, veelal met jongen. Een Smient leek alleen. In het riet liet de Waterral zich soms horen, een mooie plek.
Tegen 16.00 uur wilde de meerderheid van de groep ook wel wat cultuur doen. We reden naar Skara Brea dat op de terugroute lag. Het is een opgraving van een nederzetting van 3000 voor Christus, dus 5000 jaar oud. Het complex aan de kust kwam bij toeval vrij na een zware storm in 1850 en werd daarna stukje bij beetje uitgegraven. Het was door eeuwen onder het zand goed bewaard gebleven.

Opgraving Skara Brea

Het landhuis vlakbij was ingericht zoals het in 1850 was, een echt adellijk huis met jachtbenodigdheden en een opgezette Steenarend, de enige van de reis. Voor de vogelaars waren er Noorse Sterns waaraan je kon herkennen of het geen Visdieven waren: erg lange staart waardoor de hele vogels heel slank lijkt. De rode snavel herken je meestal alleen als het beestje zit.
Daarna ging een busje al naar huis en de andere ging nog wat vogelen. We reden langs de Ring of Brodgar en we konden deze zuilenring met grote stenen als op Stonehenge, gratis bekijken door er een rondje omheen te lopen. Op het meer ernaast wees Han een Roodkeelduiker aan, die eerder over hem heen was gevlogen. Mooie vondst. Omdat we daarna ook nog een flitsbezoek brachten aan het enige bos dat de naam mocht hebben, hoorden we nog wat zangvogels. Vanuit de auto op terugweg zagen we nog een glimp van de Velduil. Daarmee werd deze dag met 72 soorten de vogelrijkste dag van de reis.

Zondag 17 juni 2018 (Jan)
Het was de gehele dag prachtig weer. Zonnig en in de ochtend windstil. Later op de dag een licht briesje.
Voor het ontbijt bezochten ca. 8 mensen van de groep het natuurgebied Hobbister (zuidkust Mainland). Het is een hoogveengebied, met in het aansluitende gebied nog turfwinning. Bij het parkeren van de auto's zagen we al een groep kleine vogeltjes in de vlierbes zitten. Het bleken … fratertjes te zijn. Prachtig te zien in de zon, ook de rugvlek. Verder lopend richting de kust verschenen ineens 3 luid roepende roodkeelduikers in de lucht, even later gevolgd door een luid roepend enkel exemplaar. En het kon nog niet op. Naast enkele meer gewone waarnemingen verschenen ook nog enkele barmsijzen. Het was prachtig, ondanks de permanente aanvallen van groepen midges, de kleine steekvliegjes in Schotland.

Hoogveenlandschap Hobbister

Frater in vlierbes bij parkeerplaats Hobbister

Na het ontbijt een bezoek aan Whitaloo Point, een smalle doorgang met kliffen naar de zee. Onder meer papegaaiduikers, zwarte zeekoet en noordse stormvogels gezien. En bijzonder was het zicht van bovenaf op een nest met jonge kuifaalscholvers.
Vervolgens naar Loch of Hundland. We zagen geen geschikte mogelijkheid om heel dichtbij te komen. Van afstand was er weinig te zien, mogelijk ook door de aanwezigheid van enkele vissers.
Onderweg naar de volgende bestemming zijn we gestopt bij Birsay Moors. Prachtig hoogveenlandschap waarbij te zien was dat in het verleden in brede stroken turf gewonnen is. In deze laagten was nieuwe hoogveenvorming te zien. Geen bijzondere waarnemingen gemeld.
Lowrie's Water was de volgende bestemming. Naast het meertje een vogelhut. Op het meertje dreven 2 roodkeelduikers. Op de parkeerplaats, met rondom een aantal hoge windmolens, is door enkele mensen uit de groep een kwartel gehoord.

Een mooie lunchplek was gedacht bij Point of Hellia met het naastgelegen Broch of Gurness. Tijdens de lunch was er vanaf de mooie uitzichtplek over het water zicht op groepje eidereenden en een zwarte zee-eend. Bij het bezoekerscentrum van Broch of Gurness kroop een visotter op zijn gemak op de oever om een visje te eten. Geheel onverwacht en een prachtig gezicht.

Visotter op oever bij Broch of Gurness

Na de lunchpauze naar Brough Head, aan de westkust van Mainland, met zicht op de Atlantische Oceaan. Het is een schiereiland waarvan tijdens eb de oversteek vanaf het vasteland gedurende enkele uren door voetgangers te gebruiken is. Prachtig weer met veldleeuweriken boven ons tijdens de lichte klim. Heel veel zeevogels te zien zoals grote jagers, koeten, alken en papegaaiduikers. Schitterend uitzichtpunt over zee. Op de terugtocht richting de oversteek 2 kleine jagers gedurende enkele minuten vlak boven ons, elkaar steeds maar achterna zittend.

Oversteek naar Brough Head

Papegaaiduikers op Brough Head

Als afronding van de dag voor de 2e maal tijdens deze reis een bezoek aan de vogelhut bij de plasjes in The Loons. Te zien waren dodaars, slobeend en op grote afstand een luchtgevecht tussen mogelijk een grote jager en raaf. Ook waren in de verte, net als tijdens het eerste bezoek, baltsende watersnippen te zien.

Met een voldaan gevoel terug naar Kirkwall, met aansluitend een heerlijke maaltijd in een Italiaans restaurant.

Maandag 18 Juni 2018 (Aleid)
Deze dag bezoeken we de volgende gebieden op Mainland:

HOBBISTER
Een heide gebied aan de kust. Het is bewolkt met behoorlijke wind: NW 6-7 Bft, 14° C.
We zien en of horen: Frater, Barmsijs, Roodborsttapuit, Scholekster, Veldleeuwerik, Noordse Stormvogel, Grote Jager, Eidereend, Zeekoet, Wulp, Graspieper, Winterkoning.
In de berm: Jacobsladder.

WAULKMILLBAY
Een baai in de volle zon met stuivend zand en knal blauw water. De windkracht is toegenomen, waardoor er nauwelijks vogels zijn: Oeverpieper, Groenling en Winterkoning.

RING OF BRODGAR
We maken een wandeling rond het monument en langs het Loch of Stennes.
Dat levert op: Roodkeelduiker, Tureluur, Veldleeuwerik, Roodborsttapuit, (alarmerende) Graspieper, Kokmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Wulp, Scholekster, Knobbelzwaan, Rietgors, Spreeuw, Rouwkwikstaart
In het veld: Wateraardbei, Grote Ratelaar, Kamgras, Heidekartelblad, Breedbladige Orchis en Driekleurig Vergeet-mij-nietje.

COTTASCARTH, waar de EDDIE BALFOUR HUT is.
Het is bewolkt en miezert wat, de mensen die eerst bij de auto's blijven, zien een Velduil. Op weg naar de hut volop Veenpluis en Orchis Maculata ook Heidekartelblad en Vetblad. Bij de hut Knikkend Nagelkruid.
Vanuit de hut zien we eerst een mannetje Blauwe Kiek en later ook een vrouw. Verder: Wulp, Bonte Kraai, Graspieper en Scholekster.

BIRSAY MOORS
Wordt bezocht door een deel van de groep, er worden geen bijzonderheden gezien door de forse wind.

Dinsdag 19 juni 2018 (Dirk)
Alweer de laatste dag op de Orkneys, vertrekdag.
Wat vliegt de tijd. Een laatste blik op de haven van Kirkwall werpend volgen we de inmiddels bekende route richting Stromness. Tegen 10:00 uur checken we in voor de overtocht terug naar Thurso, aan het noordelijkste deel van het 'vaste land' van Schotland, van de Northwest Highlands.
Zonnig weer met een flinke wind, maar gelukkig lang niet meer zo hard als gisteren.
Er is nog wat tijd om Stromness te verkennen en een eind omhoog het stadje in te lopen. Met prachtig uitzicht over haven en baai.
De oceaan is nog zo wild, dat de veerboot een half uur vertraging heeft. Sommigen vrezen problemen op de 'woeste baren' en nemen een pilletje tegen eventuele zeeziekte.
Om 11.30 uur vertrekken we dan eindelijk voor een prachtige overtocht.

Geëscorteerd door zo'n 5 à 8 majestueuze Jan van Genten verlaten we de relatief nog redelijk rustige baai van Stromness, waar we onze laatste Zwarte Zeekoeten een veilig heenkomen zien zoeken. De woestheid van de oceaan blijkt mee te vallen. Niemand krijgt last en op het achterdek, aan de reling genieten we in zon en wind van een schitterende tocht terug, langs 'the Old Man of Hoy' te midden van de magnifieke westelijke klifkust van Hoy.
Met voorbijvliegende Zeekoeten, Alken, Jan van Genten, Papegaaiduikers, Grote Jagers, talloze Noordse Stormvogels met hun fascinerende manier van vliegen, net als die ene Manx Shearwater, de Noordse Pijlstormvogel, die onze onvolprezen Han met zijn arendsogen vlak boven het schuim en de golven scherend weet te ontdekken.

Maar om 13.00 uur is het voorbij en komen we aan in de haven van Thurso en koersen we westwaarts, slingerend langs de noordrand van de Highlands door een prachtig golvend en vrijwel leeg landschap. Af en toe kruisen we afdalend en weer omhoog klimmend een riviertje en na een uurtje bereiken we bij Skarray een mooi plekje in de luwte voor de 'lunch te velde'. Het is een soort baai, waar enorme oceaangolven met donderend geweld naar binnen rollen en zich in een bruisende branding op het strand te pletter lopen.
Al broodjes smerend komt daar plots een zeearend voorbij: die hadden we nog niet !
Na de lunch kijken we in de baai van Tongue nog even of we wat steltlopers kunnen scoren, maar door het hoge water staan de slikken onder water en valt er weinig te zien.
Dan buigen we af naar het zuiden, richting Altnaharra, langs het Loch Royal. We zoeken parelduikers die hier zouden moeten zitten, maar krijgen ze niet in de kijker.
Wel treffen we vlak langs de weg twee edelherten die stiekem achter het raster in het lelijke sparrenbos hun kostje bij elkaar staan te scharrelen. Balend van al die camera's zoeken ze een veilig heenkomen door een gat in het raster bij een afwateringssloot en verdwijnen in de leegte van het landschap....
En dan ineens zijn we er, in Altnaharra, een gehucht van niks, met aan de beek, of het riviertje een schitterend gelegen en typisch Brits hotelletje. Al sinds midden 19e eeuw blijkt het een geliefd onderkomen voor vermogende vissers en jagers.
Wij zwermen uit naar onze kamers met typisch Brits interieur en genieten later op de avond van een diner met parelhoen of kabeljauw. Een lachje kan er bij de bediening nauwelijks af, maar dat terzijde.
Een wandelingetje in de omgeving voor het slapengaan levert nog een Grauwe Vliegenvanger op, en vooral heel veel midges: reden om weer gauw terug te gaan.
Nog een laatste glaasje en dan vroeg in de veren.....

Woensdag 20 juni 2018 (Miriam)
Vandaag is dan toch de dag aangebroken van ons vertrek uit Schotland. Ik geloof dat met mij bijna iedereen wel een paar dagen in het Altnaharra hotel had willen blijven. Een ouderwets en sfeervol Engels landhuis met meerdere zitkamers, met grote fauteuils, boekenkasten, oude prenten en schilderijen. De slaapkamers hadden geen nummer maar een naam.

Maar om half zeven vertrokken we toch in de regen via de A836. We kregen van Dirk de opdracht om in de lucht en de “Lochs” te speuren naar roofvogels (wie weet toch nog een steenarend) en duikers.

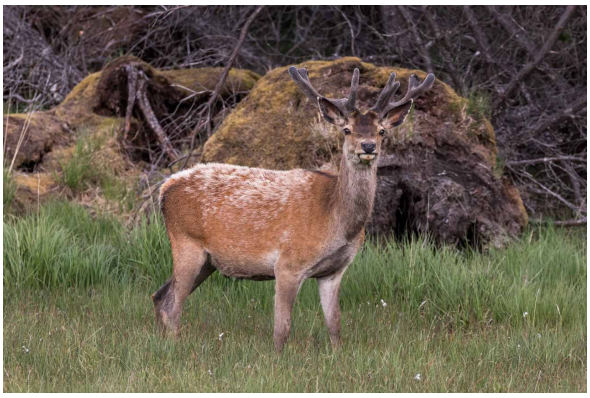

Onderweg was er tijd voor een korte stop om wat te zien.

Om acht uur kwam door de walkietalkie het bericht: tijd voor ontbijt. In Ederton konden we parkeren bij een kerk en het was even droog. De vorige dag waren er behalve inkopen voor de lunch ook sandwiches gekocht voor het ontbijt. Bovendien waren in het hotel lunchpakketten besteld: zakje met een sandwich, flesje water, appel, stukje koek, Kittekat en chips, dus aan eten en drinken ook vandaag geen gebrek. Niet iedereen had bij vertrek die zakjes zien staan maar Wim had gelukkig alles meegenomen.
Na het ontbijt kwamen we al snel op de A9, die 2-baans is zodat we niet bij elke tegenligger hoefden af te remmen en uitwijken op een passeerplaats. Om 10 uur kwamen we in Aviemore waar we in een leuk zaakje dat allerlei lekkere dingen verkocht, werden getrakteerd op koffie met taart. De reis verloopt vlot en we liggen op schema. Om ca één uur gaan we een zijweg in met de bedoeling te lunchen aan Loch Leven. Maar dat is toch iets te ver en het wordt gewoon een picknick tussen de velden, frisjes maar gelukkig droog. Overal waar we waren hebben we volgens mij de veldleeuwerik gehoord, ook hier. Wat een heerlijk geluid. Een geelgors laat zich ook horen en Ruud vindt een paar ereprijsjes, duivenkervel en akkerviooltje. Onderweg zijn trouwens nog een visarend en een rode wouw gespot. Tegen tweeën vertrekken we voor de laatste etappe. Het is niet ver meer dus we zouden rond half drie bij Arnold Clarks (AC) moeten kunnen zijn om de busjes in te leveren, ware het niet dat het rond Edinburgh Airport erg druk is vanwege een beurs er vlak naast die donderdag begint. Dus langzaam rijdend verkeer en file. Daar komt nog bij dat het moeilijk is om bij een geschikte pomp te komen om te tanken. De “bus van Wim” is bij een “verboden” pomp uitgestapt en met de bagage vast naar de vertrekhal gaan lopen (800 m). De anderen waren tegen drie uur bij AC en werden uiteindelijk tegen half vier met onze “eigen” bus plus een personenauto gedropt in de buurt van de vertrekhal. Je loopt wat af op zo’n vliegveld. Na het inchecken naar de douane. De douanecontrole was uitvoerig en helaas moest ik een steen die ik in mijn rugzak had gestopt achterlaten. Gelukkig kwamen de andere drie stenen veilig over. We vonden elkaar na alle formaliteiten bij de koffiebar, daar hadden we alle tijd want ons vliegtuig vertrok een half uur later dus om zes uur. We namen hier vast afscheid omdat iedereen na aankomst natuurlijk haast zou hebben om de trein te halen. Om kwart over acht landden we op de Polderbaan van Schiphol en onze bagage rolde al op de band toen we daar rond half negen aankwamen. Vlug nog een steen overgepakt van Aleid’s koffer in de mijne, en dan scheidden onze wegen zich. Ik bewaar een mooie herinnering aan deze reis met een leuke groep mensen in een prachtig landschap!

Eindverantwoording (Gerrit)
De verhalen zijn zoveel mogelijk in takt gelaten. Hierdoor zijn er opvallende verschillen zichtbaar in stijl, diepgang en dergelijke. Verder is de een meer gericht op flora, een andere op fauna, een volgend op het geburen erom heen. Soms een doublure. Wie maalt er om.
Lay-out van tekst en dergelijke is wel gelijk getrokken.

Plezierig omdat het allemaal nog eens na te lezen. En wat hebben we veel gezien en beleefd.
Zie ook de separate vogeltellijst met maar liefst 115 soorten, de Plantenlijst incl. een document met bijbehorend commentaar. De laatste twee documenten zijn van Ruud.

Dit is de tweede en voor mij laatste versie. Het document is niet beveiligd. Iedereen kan er dus verder naar hartenlust aan sleutelen alvorens het op de salontafel te leggen of te verspreiden.
Dank allemaal voor jullie bijdragen en in tweede instantie zinvolle aanvullingen.

Checklist Vogels van Schotland 11 – 19 juni 2018

Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Gebied		North Bewick -River Garry - Newtonmore	Garten – lake Avie-more - Finshorndal	Grantown Nrd – Loch Ruthven - Cairngorm	Spey – Inshmoor – Lake Lochindorb	Reisdag Inverness-baai Dunnet Head - Orkney	Marwick Head – Loons Reserve – Skara Brea	Hobbister - Lowrie - Gurness - Brouch Head	Hobbister – Brodgar – Cottascarth - Lowrie	Reisdag Thurso kust Tongue - Altnaharra
1. Roodkeelduiker *Plongeon catmarin*	Redthroated Diver			1			1	2	1	
2. Parelduiker *Plongeon arctique*	Black throated Diver			x	2 +2					
3 .- Slavonian Grebe *Podiceps auritus*	Kuifduiker		2 +2	1						
4.- Little Grebe *Tachybaptus ruficollis*	Dodaars		2 +2	1			1	1		
5 .-Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*	Aalscholver	10				4	4	8	6	10
6.-Shag *Phalocrocorax aristotelis*	Kuifaalscholver					20	20	20	2	30
7. Gannet *Morus bassanus*	Jan van Gent	5000				60	20	20		40
8.-Manx Shearwater *Puffinus puffinus*	Noorse Pijlstormvogel									1
9.-Grey Heron *Ardea cinerea*	Blauwe Reiger	1	2	2	4	2				
101.-Mallard *Anas platyrhynchos*	Wilde Eend	1	4	12	12	10	20			20
11.-Tufted Duck *Anas feruginus*	Kuifeend			x			2		1	
12.-Green winged Teal *Anas crecca*	Wintertaling		1		1 +3			1 +2		
13.-Northern Shoveler *Anas clypeata*	Slobeend							1 +2	1	1 +2
14. Eurasian Wigeon *Anas penelope*	Smient		1 +4				1			1
Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
15. Goldeneye *Bucephala clangula*	Brilduiker		2 +8		1					
16. Scooter *Melanitta nigra*	Zwarte Zeeeend					x		1		
17. Common Eider *Somateria mollissima*	Eidereend	2				200	20	20	1	20
18. Redbr. Merganser *Nergus serrator*	Middelste Zaagbek			x	1 +1					2

19. Longtailed duck *Clangula hyemalis*	IJseend					1				
20.-Common Shelduck *Tadorna tadorna*	Bergeend					x	4	12		
21. Mute Swan *Cignus olor*	Knobbelzwaan					1	20	4	4	
22.-Greylag Goose *Anser anser*	Grauwe Gans	10	9	15	150	20	100	50	30	30
23. Canada Goose *Branta canadensis*	Canadese Gans					100				
24.-Common Buzzard *Buteo buteo*	Buizerd	4	6	4	2	4	1			1
25.-Eur. Sparrowhawk *Accipiter nisus*	Sperwer		1	1						
26. Red Kite Milvus	Rode Wouw	5	3	x		2				1
27.-Goshawk *Accipiter*	Zeearend									1
28.-Osprey *Pandion haliaetus*	Visarend			1	1	1				
29.-Hen Harrier *Circus cyanus*	Blauwe Kiekendief						x	x	1	
30.-Peregrine *Falco peregrinus*	Slechtvalk					1				
31.-Common Krestel *Falco tinnuculus*	Torenvalk		1	1	1	2				2
32.-Red Grouse *Lagopus scotius*	Schots Sneeuwhoen	2	1							
33.- Black Grouse *Tetrao Tetrix*	Korhoen			3						
34.-Common Phaesant *Pasianus colgicus*	Fazant	4	4	12	10	x			10	4
35.-Red-legged Partridge *Alectoris rufa*	Rode Patrijs		1	1						
36.-Eurasian Coot *Fulica atra*	Meerkoet						4 +2	2		
37.-Northern Lapwing *Vanellus vanellus*	Kievit	8	12	10	30	20	40	40	10	10
38.- Oystercatcher *Haematopus ostralegus*	Scholekster	8	24	4	12	40	50	60	40	20
Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
39.- Ringed Plover *Charadrius hiaticula*	Bontbekplevier			x			3			2
40.- Common Snipe *Gallinago Gallinago*	Watersnip			x	x		8	2	1	
41.-Eurasian Curlew *Numenius arquata*	Wulp	2	6	6	8	4	30	30	30	10
42.- Whimbrel *Numenius phaeopus*	Regenwulp						1	1		
43.- Black Tailed Godwit	Grutto				x		1			

Limosa limosa										
44.-Common Redshank *Tringa totanus*	Tureluur		1		8		14	4	1	
45.-Common Sandpiper *Actitis hypoleucos*	Oeverloper	1	8		12	x		1		1
46. Great Skua *Catharacta skua*	Grote Jager					15	20	10	20	20
47. Artic Skua *Stercoracius parasiticus*	Kleine Jager					1	8	3		
48.-Black-headed Gull *Larus ridibundus*	Kokmeeuw	20	20	20	30	40	40	30	30	20
49.- Common Gull *Larus canus*	Stormmeeuw	1	4	2		20	20	10	30	30
50. Herring Gull *Larus argentatus*	Zilvermeeuw	10	20	10	15	30	40	40	20	30
51.- Lesser Black backed Gull *Larus fuscus*	Kleine Mantelmeeuw	10	2		x	20	10	20	20	30
52. Greater blackbacked Gull *Larus marinus*	Grote mantelmeeuw	4			2	40	10	20	10	10
53. Kittiwake *Rissa tridactylla*	Drieteenmeeuw					100	200	50	10	10
54.-Common Tern *Sterna hirundo*	Visdief		4		2	40	4	4		2
55. Artic Tern *Sterna paradisaea*	Noordse Stern					x	8	6	2	
56. Sandwich Tern *Sterna sandvicensis*	Grote Stern	x				4				
57.-Common Guillemot *Uria aalge*	Zeekoet	1				200	400	80	2	40
58. Black Guillemot *Cepphus grille*	Zwarte Zeekoet					6	4	20	1	10
59.-Razorbill *Alca torda*	Alk	8				200	300	100		
60. Puffin *Fratercula artica*	Papegaaiduiker					80	50	20		15
61. Feral Rock Dove *Columba livia*	Rotsduif					x	10	20	10	4
62.- Woodpigeon *Columba palumbus*	Houtduif	12	30	20	40	40	30	30	10	30
Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
63.-Eur. Collared Dove *Streptopelia decaocto*	Turkse Tortel		4		4	2	4	2		1
64.-Common Cuckoo *Cuculus cuculus*	Koekoek		x	1						
65.-Short-eared Owl *Asio flammeus*	Velduil	x					1		1	
66.-Common Swift *Apus apus*	Gierzwaluw	12	10	8	14	15				
67.-G.Spotted Woodp. *Dendrocopos major*	Grote Bonte Specht				1					

68.-Eurasian Skylark *Alauda arvensis*	Veldleeuwerik	1		1		8	14	12	12	10
69.-Sand Martin *Riparia riparia*	Oeverzwaluw		20	10	6			6		15
70.-Barn Swallow *Hirundo rustica*	Boerenzwaluw	30	20	30	20	30	20	30	20	30
71.- House Martin Ddelichon urbica	Huiszwaluw	20	20	x	4	10		4		10
72.-Meadow Pipit *Anthus pratensis*	Graspieper	1	4	10	4	8	12	20	20	10
73.-Rock Pipit *Anthus petrosus*	Oeverpieper	x					2	4		6
74.- Pied Wagtail *Motacilla alba*	Rouwkwikstaart	6	8	8	x	10	15	20	2	10
75. Grey Wagtail *Montacilla cinerea*	Grote Gele Kwikstaart	2	x		1					
76.-Wren *Trochlidites trochlidites*	Winterkoning		6		4		3	2	1	2
77.-Dunnock *Prunella modularis*	Heggemus	2	4		4		1	1		
78. Mistle Trush *Turdus philomelos*	Grote Lijster		2	x	x					
79.-Songtrush *Turdus viscivorus*	Zanglijster	4	4	4	2		1			2
80.-Blackbird *Turdus merula*	Merel	12	10	12	12	4	4	8	4	4
81.-European Robin *Erithacus rubecula*	Roodborst	4	10		10		2			
82.- Stonechat *Saxicola torquata*	Roodborst-tapuit							8	4	2
83.-Common Redstart *Phoen. phoenicurus*	Gekraagde Roodstaart		1							
84.-Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe*	Tapuit						6			1
85.-Stonechat *Saxicola torquata*	Roodborsttapuit							8	4	2
86.-Spotted Flycatcher *Muscicapa striata*	Grauwe Vliegevanger				x					2
Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
87.-Blackcap *Sylvia atricapilla*	Zwartkop	1	2	1	2					
88. Garden Warbler *Sylvia borin*	Tuinfluiter	1								
89.-Willow warbler *Phylloscopus collybita*	Fitis	6	6	4	4	1			1	1
90.-Goldcrest *Regulus regulus*	Goudhaan		2							
91.-Great Tit *Parus major*	Koolmees		2		4		2	2		1
92.-Blue Tit	Pimpelmees	2	4		2					

Parus caeruleus										
93.-Long-tailed Tit *Aeghitalos caudatus*	Staartmees				4					
94.-Coal Tit *Parus ater*	Zwarte Mees		8		2					
95.- Treecreeper *Certhia familiaris*	Taigaboom-kruiper		3							
96.- Reed Bunting Emberiza schoeniclus	Rietgors				2			1		
97.-Yellowhammer *Emberiza citrinella*	Geelgors	2								
98-Eur. Greenfinch *Carduelis chloris*	Groenling	4	6						1	
99.-Eur. Goldfinch *Carduelis carduelis*	Putter	12	10		4	x				2
100.-Common Linnet *Carduelis cannabina*	Kneu						2	2	4	3
101.-Siskin *Carduelis spinus*	Sijs		10		2	2				
102.-Lesser Redpoll *Acanthis flammea*	Kleine Barmsijs							6	4	
103.- Twite *Acanthis flavirostris*	Frater							6	2	
104.-Common Chaffinch *Fringilla coelebs*	Vink	30	20	10	12	10	4	2	2	8
105.-Bullfinch *Pyrrhula pyrrhula*	Goudvink	2	4		x					X
106.-Common Starling *Sturnus vulgaris*	Spreeuw	8		4	10	30	20	40	20	30
107.-House Sparrow *Passer domesticus*	Huismus	20	20	20	20	10	20	30	20	30
108.-Raven *Corvus corax*	Raaf					x	3	2		2
109.-Western Jackdaw *Corvus monedula*	Kauw	30	20	30	30	30	40	40	40	40
110.-Carrion Crow *Corvus corone*	Zwarte Kraai	50	10	20	20	20	30	30	30	30
Naam NL/ Latijn	Naam Engels	11	12	13	14	15	16	17	18	19
111. Hooded Crow *Corvus corone corone*	Bonte Kraai			x		4	4	12	40	10
112.-Rook *Corvus frugilegus*	Roek	10	6	10	12	15	20	30	40	20
113.-Eurasian Jay *Garrulus glandarius*	Gaai			1						
114.-Common Magpie *Pica pica*	Ekster	20	10	20	20					
114. Quail *Coturnix coturnix*	Kwartel							x		

Plantenlijst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Familienaam
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus	Aceraceae
Gewone engelwortel	Angelica sylvestris	Apiaceae
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris	Apiaceae
Kleine watereppe	Berula erecta	Apiaceae
Franse aardkastanje	Conopodium majus	Apiaceae
Peen	Daucus carota	Apiaceae
Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium	Apiaceae
Gewone waternavel	Hydrocotyle vulgaris	Apiaceae
Schotse lavas	Ligusticum scoticum	Apiaceae
Klimop	Hedera helix	Araliaceae
Gewoon duizendblad	Achillea millefolium	Asteraceae
Rozenkransje	Antennaria dioica	Asteraceae
Madeliefje	Bellis perennis	Asteraceae
Akkerdistel	Cirsium arvense	Asteraceae
Sombere vederdistel	Cirsium heterophyllum	Asteraceae
Speerdistel	Cirsium vulgare	Asteraceae
Kale jonker	Cirsium palustre	Asteraceae
Oranje havikskruid	Hieracium aurantiacum	Asteraceae
Muizenoor	Hieracium pilosella	Asteraceae
Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata	Asteraceae
Gewone margriet	Leucanthemum vulgare	Asteraceae
Schijfkamille	Matricaria discoidea	Asteraceae
Groot hoefblad	Petasites hybridus	Asteraceae
Jakobskruiskruid	Senecio jacobaea	Asteraceae
Klein kruiskruid	Senecio vulgaris	Asteraceae
Gekroesde melkdistel	Sonchus asper	Asteraceae
Zwarte els	Alnus glutinosa	Betulaceae
Ruwe berk	Betula pendula	Betulaceae
Zachte berk	Betula pubescens	Betulaceae
Hazelaar	Corylus avellana	Betulaceae
Akkervergeet-me-nietje	Myosotis arvensis	Boraginaceae
Veelkleurig vergeet-mij-nietje	Myosotis discolor	Boraginaceae
Gewone smeerwortel	Symphytum officinale	Boraginaceae
Bosveldkers	Cardamine flexuosa	Brassicaceae
Pinksterbloem	Cardamine pratensis	Brassicaceae
Echt lepelblad	Cochlearia officinalis subsp. officinalis	Brassicaceae
Spoorbloem	Centranthus ruber	Caprifoliaceae
Wilde kamperfoelie	Lonicera periclymenum	Caprifoliaceae
Kruidvlier	Sambucus ebulus	Caprifoliaceae
Gewone vlier	Sambucus nigra	Caprifoliaceae
Echte koekoeksbloem	Lychnis flos-cuculi	Caryophyllaceae
Dagkoekoeksbloem	Silene dioica	Caryophyllaceae
Blaassilene	Silene vulgaris	Caryophyllaceae
Grote muur	Stellaria holostea	Caryophyllaceae
Zeepostelein	Honckenya peploides	Caryophyllaceae
Geel zonneroosje	Helianthemum nummularium	Cistaceae
Zweedse kornoelje	Cornus suecica	Cornaceae

Wit vetkruid	Sedum album	Crassulaceae
Rozewortel	Sedum roseum	Crassulaceae
Jeneverbes	Juniperus communis	Cupressaceae
Sterzegge	Carex echinata	Cyperaceae
Zeegroene zegge	Carex flacca	Cyperaceae
Blonde zegge	Carex hostiana	Cyperaceae
Zwarte zegge	Carex nigra	Cyperaceae
Blauwe zegge	Carex panicea	Cyperaceae
Pilzegge	Carex pilulifera	Cyperaceae
Hoge cyperzegge	Carex pseudocyperus	Cyperaceae
IJle zegge	Carex remota	Cyperaceae
Snavelzegge	Carex rostrata	Cyperaceae
Gewone waterbies	Eleocharis palustris	Cyperaceae
Armbloemige waterbies	Eleocharis quinqueflora	Cyperaceae
Veenpluis	Eriophorum angustifolium	Cyperaceae
Slank wollegras	Eriophorum gracile	Cyperaceae
Eenarig wollegras	Eriophorum vaginatum	Cyperaceae
Veenbies	Trichophorum cespitosum	Cyperaceae
Lange zonnedauw	Drosera longifolia	Droseraceae
Ronde zonnedauw	Drosera rotundifolia	Droseraceae
Kraaihei	Empetrum nigrum	Empetraceae
Heermoes	Equisetum arvense	Equisetaceae
Holpijp	Equisetum fluviatile	Equisetaceae
Lidrus	Equisetum palustre	Equisetaceae
Bospaardenstaart	Equisetum sylvaticum	Equisetaceae
Berendruif	Arctostaphylos uva-ursi	Ericaceae
Struikhei	Calluna vulgaris	Ericaceae
Rode dophei	Erica cinerea	Ericaceae
Gewone dophei	Erica tetralix	Ericaceae
Blauwe bosbes	Vaccinium myrtillus	Ericaceae
Rijsbes	Vaccinium uliginosum	Ericaceae
Rode bosbes	Vaccinium vitis-idaea	Ericaceae
Bosbingelkruid	Mercurialis perennis	Euphorbiaceae
Wondklaver	Anthyllis vulneraria	Fabaceae
Brem	Cytisus scoparius	Fabaceae
Knollathyrus	Lathyrus linifolius	Fabaceae
Veldlathyrus	Lathyrus pratensis	Fabaceae
Gewone rolklaver	Lotus corniculatus var. corniculatus	Fabaceae
Basterdklaver	Trifolium hybridum	Fabaceae
Rode klaver	Trifolium pratense	Fabaceae
Witte klaver	Trifolium repens	Fabaceae
Gaspeldoorn	Ulex europaeus	Fabaceae
Vogelwikke	Vicia cracca	Fabaceae
Heggenwikke	Vicia sepium	Fabaceae
Boswikke	Vicia sylvatica	Fabaceae
Beuk	Fagus sylvatica	Fagaceae
Zomereik	Quercus robur	Fagaceae
Rankende helmbloem	Ceratocapnos claviculata	Fumariaceae
Gewone duivenkervel	Fumaria officinalis	Fumariaceae
Gele lis	Iris pseudacorus	Iridaceae

Zomprus	Juncus articulatus	Juncaceae
Greppelrus	Juncus bufonius	Juncaceae
Knolrus	Juncus bulbosus	Juncaceae
Biezenknoppen	Juncus conglomeratus	Juncaceae
Pitrus	Juncus effusus	Juncaceae
Zilte rus	Juncus gerardi	Juncaceae
	Juncus trifidus	Juncaceae
Veelbloemige veldbies	Luzula multiflora	Juncaceae
Ruige veldbies	Luzula pilosa	Juncaceae
Grote veldbies	Luzula sylvatica	Juncaceae
Moeraszoutgras	Triglochin palustris	Juncaginaceae
Kruipende zenegroen	Ajuga reptans	Lamiaceae
Paarse dovenetel	Lamium purpureum	Lamiaceae
Wolfspoot	Lycopus europaeus	Lamiaceae
Watermunt	Mentha aquatica	Lamiaceae
Wilde marjolein	Origanum vulgare	Lamiaceae
Gewone brunel	Prunella vulgaris	Lamiaceae
Moerasandoorn	Stachys palustris	Lamiaceae
Bosandoorn	Stachys sylvatica	Lamiaceae
Valse salie	Teucrium scorodonia	Lamiaceae
Wilde tijm (engelse soort)	Thymus polytrichus	Lamiaceae
Vetblad	Pinguicula vulgaris	Lentibulariaceae
Beenbreek	Narthecium ossifragum	Liliaceae
Wilde hyacint	Scilla non-scripta	Liliaceae
Sterhyacinth	Scilla verna	Linaceae
Dennenwolfsklauw	Huperzia selago	Lycopodiaceae
Grote wolfsklauw	Lycopodium clavatum	Lycopodiaceae
Waterdrieblad	Menyanthes trifoliata	Menyanthaceae
Watergentiaan	Nymphoides peltata	Menyanthaceae
Wilde gagel	Myrica gale	Myricaceae
Witte waterlelie	Nymphaea alba	Nymphaeaceae
Gewone es	Fraxinus excelsior	Oleaceae
Kruipende basterdwederik	Epilobium komarovianum	Onagraceae
Wilgenroosje	Chamerion angustifolium	Onagraceae
Gevlekte orchis	Dactylorhiza maculata	Orchidaceae
Grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea	Orchidaceae
Grote keverorchis	Neottia ovata	Orchidaceae
Breedbladige moerasorchis	Dactylorhiza pupurella	Orchidaceae
Witte klaverzuring	Oxalis acetosella	Oxalidaceae
Gewone zilverspar	Abies alba	Pinaceae
Europese lariks	Larix decidua	Pinaceae
Zeeden	Pinus pinaster	Pinaceae
Grove den	Pinus sylvestris	Pinaceae
Hemlockspar (genus)	Tsuga	Pinaceae
Oeverkruid	Littorella uniflora	Plantaginaceae
Hertshoornweegbree	Plantago coronopus	Plantaginaceae
Smalle weegbree	Plantago lanceolata	Plantaginaceae
Grote weegbree	Plantago major	Plantaginaceae
Zeeweegbree	Plantago maritima	Plantaginaceae
Engels gras	Armeria maritima	Plumbaginaceae

Grote vossenstaart	Alopecurus pratensis	Poaceae
Gewoon reukgras	Anthoxanthum odoratum	Poaceae
Kamgras	Cynosurus cristatus	Poaceae
Bochtige smele	Deschampsia flexuosa	Poaceae
Rood zwenkgras	Festuca rubra	Poaceae
Borstelgras	Nardus stricta	Poaceae
Riet	Phragmites australis	Poaceae
Gewone vleugeltjesbloem	Polygala vulgaris	Polygalaceae
Veenwortel	Persicaria amphibia	Polygonaceae
Veldzuring	Rumex acetosa	Polygonaceae
Schapenzuring	Rumex acetosella	Polygonaceae
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	Polygonaceae
Melkkruid	Glaux maritima	Primulaceae
Boswederik	Lysimachia nemorum	
Stengelloze sleutelbloem	Primula vulgaris	Primulaceae
Zevenster	Trientalis europaea	Primulaceae
Zwartsteel	Asplenium adiantum-nigrum	*Pteropsida*
(Streepvaren-soort)	Asplenium marinum	*Pteropsida*
Muurvaren	Asplenium ruta-muraria	*Pteropsida*
Tongvaren	Asplenium scolopendrium	*Pteropsida*
Steenbreekvaren	Asplenium trichomanes	*Pteropsida*
Dubbelloof	Blechnum spicant	*Pteropsida*
Gelobde maanvaren	Botrychium lunaria	*Pteropsida*
Adelaarsvaren	Pteridium aquilinum	*Pteropsida*
Geschubde mannetjesvaren	Dryopteris affinis	*Pteropsida*
Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata	*Pteropsida*
Mannetjesvaren	Dryopteris filix-mas	*Pteropsida*
Gewone eikvaren	Polypodium vulgare	*Pteropsida*
Stippelvaren	Oreopteris limbosperma	*Pteropsida*
Wijfjesvaren	Athyrium filix-femina	*Pteropsida*
Gebogen driehoeksvaren	Gymnocarpium dryopteris	*Pteropsida*
Bosanemoon	Anemone nemorosa	Ranunculaceae
Dotterbloem	Caltha palustris	Ranunculaceae
Speenkruid	Ficaria verna	Ranunculaceae
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris	Ranunculaceae
Grote waterranonkel	Ranunculus aquaticus peltatus	Ranunculaceae
Egelboterbloem	Ranunculus flammula	Ranunculaceae
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens	Ranunculaceae
Sporkehout	Rhamnus frangula	Rhamnaceae
Vrouwenmantel	Alchemilla xanthochlora	Rosaceae
Alpenvrouwenmantel	Alchemilla alpina	Rosaceae
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	Rosaceae
Moerasspirea	Filipendula ulmaria	Rosaceae
Knikkend nagelkruid	Geum rivale	Rosaceae
Zilverschoon	Potentilla anserina	Rosaceae
Tormentil	Potentilla erecta	Rosaceae
Wateraardbei	Potentilla palustris	Rosaceae
Sleedoorn	Prunus spinosa	Rosaceae
Kruipbraam / Bergframboos	Rubus chamaemorus	Rosaceae
Framboos	Rubus idaeus	Rosaceae

Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia	Rosaceae
Bosaardbei	Fragaria vesca	Rosaceae
Kleefkruid	Galium aparine	Rubiaceae
Glad walstro	Galium mollugo	Rubiaceae
Moeraswalstro	Galium palustre	Rubiaceae
Liggend walstro	Galium saxatile	Rubiaceae
Geel walstro	Galium verum	Rubiaceae
Ratelpopulier	Populus tremula	Salicaceae
(Sterretjes steenbreek)	Saxifraga stellaris	Saxifragaceae
Gewoon vingerhoedskruid	Digitalis purpurea	Scrophulariaceae
Beklierde ogentroost	Euphrasia rostkoviana	Scrophulariaceae
Hengel	Melampyrum pratense	Scrophulariaceae
Gele maskerbloem	Mimulus guttatus	Scrophulariaceae
Moeraskartelblad	Pedicularis palustris	Scrophulariaceae
Heidekartelblad	Pedicularis sylvatica	Scrophulariaceae
Kleine ratelaar	Rhinanthus minor	Scrophulariaceae
Knopig helmkruid	Scrophularia nodosa	Scrophulariaceae
Veldereprijs	Veronica arvensis	Scrophulariaceae
Beekpunge	Veronica beccabunga	Scrophulariaceae
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys	Scrophulariaceae
Klimopereprijs	Veronica hederifolia	Scrophulariaceae
Mannetjesereprijs	Veronica officinalis	Scrophulariaceae
Grote ereprijs	Veronica persica	Scrophulariaceae
Tijmereprijs	Veronica serpyllifolia	Scrophulariaceae
Echte valeriaan	Valeriana officinalis	Valerianaceae
Bleeksporig bosviooltje	Viola riviniana	Violaceae
Driekleurig viooltje	Viola tricolor	Violaceae
Akkerviooltje	Viola arvensis	Violaceae